

تأثیر عوامل مشارکت اجتماعی شهروندان و گردشگران به منظور حفاظت از محیط زیست در شهرهای ساحلی (مطالعه موردی: شهر محمودآباد)

ناصر فتاحی^۱

دانشجوی دکترا، واحد چالوس، دانشگاه آزاد اسلامی، چالوس، ایران

لیلا ابراهیمی جنایی

استادیار گروه جغرافیا، دانشکده زبان و ادبیات فارسی، واحد چالوس، دانشگاه آزاد اسلامی، چالوس، ایران

آمنه حق زاد

استادیار گروه جغرافیا، دانشکده زبان و ادبیات فارسی، واحد چالوس، دانشگاه آزاد اسلامی، چالوس، ایران

کیا بزرگمهر

استادیار گروه جغرافیا، دانشکده زبان و ادبیات فارسی، واحد چالوس، دانشگاه آزاد اسلامی، چالوس، ایران

تاریخ دریافت: ۱۳۹۹/۰۲/۲۹ تاریخ پذیرش: ۱۳۹۹/۶/۱۵

چکیده

هدف اصلی این پژوهش تأثیر عوامل مشارکت اجتماعی شهروندان و گردشگران به منظور حفاظت از محیط‌زیست در شهرهای ساحلی (مطالعه موردی شهر محمودآباد) می‌باشد. پژوهش از نظر هدف توسعه‌ای-کاربردی و به روش آمیخته انجام شد. جامعه آماری پژوهش شامل اعضای هیئت علمی رشته‌های محیط‌زیست، آبخیزداری، کشاورزی، جغرافیا، گردشگری، دانشگاه‌های محمودآباد، مدیران سازمان‌های دولتی و شرکت‌های خصوصی، کارفرمایان و پیمانکاران بودند. روش نمونه‌گیری در بخش کیفی، غیر تصادفی از نوع هدفمند و در دسترس بود. ابزار جمع‌آوری داده‌ها در بخش اول مصاحبه نیمه ساختاریافته حضوری تا رسیدن به مرحله اشباع نظری ادامه یافت. مصاحبه با ۲۹ نفر (۲۳ آقا و ۶ خانم) چهار بعد و ۲۱ گویه شناسایی گردید. بخش دوم گویه‌ها در اختیار اعضای گروه دلفی (۸ نفر) در دو مرحله برای طراحی پرسشنامه قرار گرفت. در بخش کمی پرسشنامه محقق ساخته‌ای در مقیاس پنج ارزشی لیکرت به صورت آنلاین در میان نمونه آماری (۸۵ نفر) توزیع گردید. پایایی مدل اندازه‌گیری پژوهش ضرایب آلفای کرونباخ رفتار (۰/۷۶۹)، آگاهی و نگرش (۰/۷۵۵)، اعتقادات دینی (۰/۹۱۴) و معاشرت (۱/۰۰) به دست آمد. نتایج نشان داد و ضریب استاندارد بین (عوامل معاشرت بر مشارکت اجتماعی) $\beta=0/199$ ؛ و ضریب معناداری $t=13/691$ رابطه معنادار و در رتبه اول همچنین ضریب استاندارد بین (عوامل آگاهی و نگرش بر مشارکت اجتماعی) $\beta=0/302$ ؛ ضریب معناداری $t=13/048$ این رابطه معنادار و در رتبه دوم، ضریب استاندارد بین (عوامل رفتار و مشارکت اجتماعی) $\beta=0/325$ ؛ ضریب معناداری $t=12/364$ این رابطه معنادار؛ در رتبه سوم و همچنین ضریب استاندارد بین (عوامل اعتقادات دینی بر مشارکت اجتماعی) $\beta=0/316$ ؛ ضریب معناداری $t=11/964$ رابطه معنادار؛ و در رتبه سوم قرار می‌گیرد.

واژگان کلیدی: مشارکت اجتماعی، شهروندان، گردشگران، محیط‌زیست، شهرهای ساحلی، محمودآباد.

مقدمه

افزایش سریع جمعیت توأم با گسترش شهرنشینی و رشد و توسعه روزافزون شهرها، به ویژه از دهه ۱۹۵۰ میلادی مشکلات فراوانی در کشورهای مختلف به ویژه کشورهای جهان سوم ایجاد کرده است که این خود موجب گشته سیستم مدیریتی شهر با چالش‌ها و تنگناهایی مواجه گردد (Ziari, 2012). از آغاز تاریخ زندگی انسان نوعی دل‌بستگی به محیط‌زیست و حفاظت از آن وجود داشته است و با بلوغ فکری انسان نیز این تمایل بیشتر شده تا جایی که در جوامع مختلف با مکاتب فکری متفاوت همیشه به منظور راهنمایی انسان در مسیر حیاتش و همچنین چگونگی برخورد با محیط‌زیست اطرافش توصیه‌هایی وجود داشته است (Fani and Moloudi, 2009). طبق بررسی انجام شده هر ایرانی در زمان استحمام ۶ برابر یک اروپایی مصرف می‌کند. در حالی که میزان بارندگی در ایران ۱/۳ میزان بارندگی جهانی است با توجه به رتبه محیط‌زیست ایران در جهان پی به اهمیت محیط‌زیست و مقدار تخریب آن خواهیم برد: گزارش جهانی در مورد عملکرد محیط‌زیست بر اساس محیط‌زیست دولت‌ها منتشر کرده است (Roosgar Magazine, 2011). این گزارش حاکی از سقوط ۶۱ پله، رتبه محیط‌زیست ایران در سال‌های ۲۰۰۶، ۲۰۱۲ است به نقل از روزگار رتبه ایران در شاخص‌های زیست محیطی سال ۸۹، از ۵۳ به ۷۸ سقوط کرد و حالا با گذشت یک سال ایران (سال ۱۳۹۰) در میان ۱۳۲ کشور جهان با ۳۶ پله سقوط نسبت به سال ۲۰۱۰ میلادی در رتبه ۱۱۴ جهان قرار گرفته است. لاتویا و نروژ در رتبه‌های اول تا سوم و عراق، در این فهرست سویس، ترکمنستان و ازبکستان به ترتیب در پایین‌ترین رتبه جهان قرار دارند. این گزارش هر دو سال یک‌بار توسط مراجع بین‌المللی صورت می‌گیرد. طبق این گزارش ۲۲ شاخص زیست محیطی مورد اندازه‌گیری قرار گرفت که ایران در بخش استفاده از آب، انتشار گاز CO₂ و گازهای گلخانه‌ای و انتشار ذرات معلق کمتر از ۲/۵ میکرون عملکرد ضعیفی را در میان سایر شاخص‌ها به خود اختصاص داده است. محیط‌زیست از دو کلمه محیط و زیست ترکیب یافته است که در فارسی به معنای جایگاه و محل زندگی است. این عنوان از نظر لغت مواردی هم چون آلودگی هوا، راه‌های جلوگیری از تخریب طبیعت و... را شامل نمی‌شود، اما امروزه مفاهیم گوناگون را از آن ارائه می‌نمایند مثل آب و هوا، جنگل، کوه، حقوق حیوانات و پرندگان، راه‌های جلوگیری از آلودگی هوا، راه‌های مبارزه با عوامل مخرب طبیعت و... محیط‌زیست در اصطلاح به کلیه عوامل تهدید کننده یا بهبود بخش محیط زندگی اطلاق می‌شود. حال در مجموع باید گفت: محیط زیست عبارت است از آن چه که فرآیند زیستن را احاطه کرده، آن را در خود فرو گرفته و با آن در کنش متقابل قرار دارد (Rahimi et al., 2017).

روش تحقیق حاضر از لحاظ هدف نظری و کاربردی می‌باشد و گردآوری داده‌ها به روش آمیخته اجرا شده است. نحوه جمع‌آوری داده‌ها به شکل میدانی بود که با استفاده از مطالعات کتابخانه‌ای، تحلیل محتوای ۲۴ پژوهش و مصاحبه با ۲۹ نفر خبره و صاحب نظر، عوامل مؤثر بر مشارکت اجتماعی شهروندان در محیط‌زیست شهری شناسایی گردید. سپس به منظور بررسی گویه‌ها از روش کیفی با تشکیل گروه دلفی استفاده شد که اعضای گروه دلفی با انتخاب گزینه بله یا خیر در مورد ۲۱ گویه جمع‌آوری شده، در دو راند اظهار نظر کردند. در بخش کمی با توجه به

نتایج به دست آمده از مرحله دلفی پرسشنامه‌ای طراحی شد. یافته‌های حاصل از توزیع پرسشنامه در نرم افزار SPSS²² و PLS^{۲۳} مورد بررسی قرار گرفت و تأثیر عوامل هر حیطه مشخص گردید.

رویکرد نظری

گردشگری در برهه کنونی یکی از ابزارهای رشد و توسعه پایدار بوده و روز به روز بر گستردگی و بالندگی آن در سرتاسر دنیا افزوده می شود. گردشگری در واقع برگرفته از فطرت کنجکاو و جستجو گر انسانی است. امروزه اکثر کشورهایی که به توسعه اقتصادی و اجتماعی خود می اندیشند به صنعت گردشگری به عنوان ضرورت مهم و اساسی می نگرند. قرار گرفتن این مقوله در سبد خانوار، افزایش آگاهی جوامع در مورد پایداری و محدودیت‌های حاصل از استفاده بیش از حد منابع و انرژی، نگرش جوامع در باره محیط زیست و ارتباط آن با گردشگری را می طلبد. با گسترش فزاینده صنعت حمل و نقل کمتر نقطه‌ای در این کره خاکی وجود دارد که همواره بصورت بکر و دست نخورده باقی مانده باشد و رد پای انسان را در آن مشاهده ننمود. بدون شک فعالیت‌های گردشگری در مناطق اکوتوریستی پیامدهای زیست محیطی ملموسی را بطور مستقیم یا غیر مستقیم به جا می گذارد که بررسی و تحلیل جامع و کامل این پیامدها می تواند به برنامه ریزی جهت پایداری صنعت گردشگری و حفظ محیط زیست اقلیمی کمک نماید. از طرف دیگر اقتصاد جهانی به گونه‌ای جدایی ناپذیر با محیط زیست پیرامونی در ارتباط است و این ارتباط بایستی به نحوی اعمال شود که به شکل برابر نیازهای نسل کنونی و نسل‌های آینده را در زمینه توسعه و حفظ محیط زیست برآورده سازد.

صنعت گردشگری گرچه به اشتغال و توسعه اقتصادی پایدار کمک می نماید. اما تأثیرات زیست محیطی و اجتماعی مخربی را بخصوص در کشورهای در حال توسعه برجا می گذارد که برخی از آن‌ها عبارت‌اند از آلودگی منابع آب زیر زمینی - تولید ضایعات - تأثیر پذیری فرهنگ بومی و محلی - مسائل اخلاقی - تخریب جنگل‌ها و مراتع و... حفاظت از محیط زیست نه تنها به عنوان جزء تفکیک ناپذیر توسعه پایدار بلکه به عنوان یکی از ارزش‌های بنیادین نیاز نسل امروز و نسل‌های آینده مورد پذیرش و تأکید قرار گرفته است. مصادیق ملموسی همانند استفاده نامناسب از انرژی و یا انرژی‌های نامناسب، افزایش جمعیت، الگوهای نامتعارف تولید و مصرف، افزایش آلودگی‌های زیست محیطی، بهره برداری و تخریب بی‌رویه منابع پایه (منابع آبی و جنگلی) فقر و... عمدتاً از مشکلات محیط زیست انسانی محسوب می شوند و در این میان حفاظت از محیط زیست به موازات توسعه پایدار اهمیت پیدا می کند.

بنابر این کسانی که به آینده کره خاکی و حفظ موجودیت آن علاقه مندند در صدد رفع ناپایداری و بهبود کیفیت محیط زیست پیرامونی برآمده‌اند. با توجه به موارد فوق همه سازمان‌های صنعتی و خدماتی از یک کارخانه بزرگ که حجم زیادی از آلودگی را وارد محیط زیست می کند تا یک کارگاه کوچک که زباله‌ها و ضایعات خود را در محیط زیست رها می نماید یا من و شما که در خانه و یا در سفر زباله تولید می کنیم همه و همه در برابر محیط زیست مسئول هستیم و لازم است که در ارتباط با فرهنگ استفاده و بهره‌برداری از آن در سطح عموم آموزش‌های لازم داده

¹ Statistical package for social science

² Partial Least Squares

شود چرا که همه ما هر وقت که مجال و فرصتی پیدا کنیم به دامن طبیعت پناه می‌بریم. هیچ فکر کرده ایم با این برخوردی که با طبیعت داریم آیا چند سال دیگر می‌توانیم گوشه دنجی خالی از آلودگی زیست محیطی پیدا کنیم. امروزه لزوم مشارکت شهروندان و برنامه ریزان شهری بیش از همه در مقوله مدیریت شهری نمود پیدا می‌کند مدیریت شهری فرایندی اجتماعی برای گروه‌های مختلف مردم است. این مدیریت گروه‌ها در شبکه‌های مختلفی که منابع آن‌ها می‌کند قرار می‌دهد و توجه به منافع آن‌ها جهت دهی ساختار شهر موثر می‌افتد (Rabbani, 2002).

بنابراین همان گونه که مشخص شد رویکرد ارزیابی تاثیر بر اجتماع محلی مدیریت شهری هر دو بر لزوم مشارکت شهروندان در برنامه ریزی شهری تاکید می‌کنند در این راستا آگاهی از نظریات شهروندان اولین قدم در دخالت دادن آن‌ها در امور برنامه ریزی و مدیریت شهری است.

نظریه همراه ساختن

در این نظریه نقش سازنده ای برای ساکنان محلی به منظور اجرای پروژه‌ها در نظر گرفته نمی‌شود زیرا مردم را قادر به انجام کاری نمی‌دانند و جلب مشارکت آن‌ها را در برنامه‌های محلی فقط در جهت کاهش مقاومت آن‌ها به شکل صوری لازم می‌دانند نه بیشتر

نظریه مشورتی

بنیان گذاران این نظریه معتقد اند که ارزش‌های که از طرف سیاست گذاران و تصمیم سازان منافع خصوصی مطرح می‌شود متعلق به طبقه متوسط جامعه بوده و نمی‌تواند پاسخگوی طبقه پایین جامعه باشد. از این رو ارتباط با مردم به منظور آشنای با خواسته‌ها و تمایلات و نیازهای آن‌ها در امر برنامه ریزی ضروری می‌نماید و این مفهوم از سه طریق امکان پذیر است.

- اطلاع رسانی به مردم

- اخذ نظریات شهروندان

- مد نظر قرار دادن افکار عمومی

نظریه درمان آموزش / اجتماعی

اساس و پایه نظریه به مردم سالاری استوار است و مشارکت مردم در زمینه مناسبی برای تربیت شهروندان می‌داند و معتقد است که فقط مشارکت شهروندان در برنامه‌های محلی شان می‌تواند وضعیت خود را بهبود بخشد (Ali et al., 2011).

عوامل موثر بر مشارکت شهروندان و گردشگران

مشارکت شهری متاثر از عوامل گوناگونی است که باید در اتخاذ رویکرد مشارکتی شهری و برنامه ریزی شهری و مورد توجه قرار گیرد. از جمله این عوامل می‌توان به نینت و قصد شرکت کنندگان، انگیزه آنان از مشارکت شهروندی، انتظارات مشارکت کنندگان از نتایج و پاداش مشارکت و سرانجام امکانات و شرایط مشارکت شهر

اشاره کرد. مجموعه این عوامل و عوامل دیگری که در این زمینه می‌تواند وجود داشته باشد، بر شکل گرفتن مشارکت شهری و ماهیت مشارکت شهروندی موثرند.

پیش شرط‌های لازم برای تحقق مشارکت شهری

فراهم شدن ساختارهای اقتصادی، اجتماعی، سیاسی، فرهنگی و حقوقی - وجود فرهنگ مشارکتی وجود نظام مدیریت شهری مشارکت خواه (شهرداری‌ها و شورای شهری). درکنار این پیش شرط‌ها

شرط‌ها نباید از نقش شهروندان آگاه و مشارکت خواه، رهبران محلی، اعضای شهر و دانش پژوهان در بسط و گسترش فرهنگ مشارکت شهری غافل شد. در این میان عوامل تاثیرگذار که به عنوان عوامل بازدارنده ایفای نقش می‌نمایند، تاثیر بسزایی در عدم تحقق مشارکت دارند. این عوامل را می‌توان به اشکال زیر دسته بندی نمود؛

الف- موانع سیاسی؛ شامل وجود نظام برنامه ریزی متمرکز، فقدان مدیریت مشارکتی، وجود نگرش -الف تک بعدی مسولان و دست اند کاران نسبت به موضوع مشارکت.

ب- موانع اجتماعی - فرهنگی؛ شامل پایین بودن سطح سواد و آگاهی‌های جامعه، ناهمگونی ب اجتماعی (وجود قومیت‌ها با تعداد زبانی، مذهبی و...)، داشتن تجارب ناموفق از انجام پروژه‌های مشارکتی، محافظه کاری و بی اعتمادی مردم نسبت به مسئولان دولتی.

ج- موانع اقتصادی؛ شامل ضعف بنیه مالی، ترجیح منافع شخصی بر منافع جمعی، سوء استفاده‌های س-ج مالی از اجرای برخی پروژه‌ها، نبود سازوکارهای مشخص متناسب با توان اقتصادی مردم (Mahboudi, 2005).

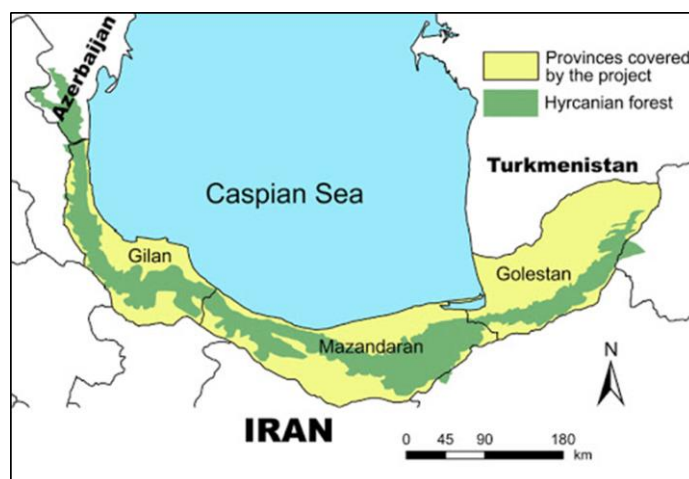
مشارکت از نظر لغوی بر وزن مفاعله به معنای شراکت دو جانبه و متقابل افراد برای انجام امری می‌باشد، از منظر جامعه شناختی مشارکت نوعی فرایند تعاملی چند سویه است. فرهنگ انگلیسی آکسفورد مشارکت را، کنش یا واقعیت شرکت داشتن و سهم داشتن معنی کرده است که در این معنا مشارکت می‌تواند مقطعی و یا خودجوش یا داوطلبانه و آزاد و همچنین کنترل شده، تحمیلی یا غیر اخلاقی باشد یکی از مهم‌ترین عوامل رشد و توسعه اجتماعی اقتصادی یک جامعه به ویژه در جوامع شهری نقش و حضور فعالانه مردم در کارها و فعالیت‌های مربوط به شهر خود است. بدون همیاری و مشارکت مردم، توسعه مفهومی نخواهد داشت، چرا که هر گامی که در راه رشد و توسعه برداشته می‌شود، باید با همراهی مردم انجام گیرد. مطالعات سازمان ملل از توسعه اندک و ناموفق مشارکت‌های مردمی در کشورهای در حال توسعه حکایت می‌کند (Ellis, 2019). در مجموع مشارکت مردمی در حفاظت محیط‌زیست شهری موجب اقداماتی مانند کاهش مصرف بهینه‌سازی، تفکیک مواد زائد، کنترل آلاینده‌های واحدهای صنعتی، خانگی و... می‌شود تجربیات حاصل از توسعه مبتنی بر برنا ریزی‌های صورت گرفته نشان می‌دهد که عدم مشارکت مردم در این فرایندها زیان‌بار بوده، از این رو جوامع را به سوی امر مشارکت عمومی سوق داده است (Zahed Zahedani, 2012).

منطقه مورد مطالعه

شهرستان محمودآباد در ناحیه مرکزی استان مازندران بین ۳۶ درجه و ۳۱ دقیقه تا ۳۶ درجه و ۴۱ دقیقه عرض

شمالی و ۵۲ درجه و ۱۱ دقیقه تا ۵۲ درجه و ۲۹ دقیقه طول شرقی از نصف النهار گرینویچ واقع شده که از شمال به دریای نیلگون خزر از جنوب به شهرستان آمل از شرق به شهرستان فریدونکنار و از غرب به شهرستان نور محدود می‌شود.

شهرستان محمودآباد با مجموع مساحت ۲۶۲٫۸ کیلومترمربع ۱٫۱ درصد از مساحت استان را بخود اختصاص داده و دارای ۲ بخش، ۵ دهستان، ۲ نقطه شهری و ۸۵ آبادی دارای سکنه می‌باشد.

نقشه ۱: استان مازندران

Source: <http://gileboom.info/>

این شهرستان در قسمت جلگه ای مازندران و دشتهای هموار آبرفتی دارای شیبهای ملایم و یکنواخت واقع شده که از مهمترین رودخانه‌های این شهرستان رودخانه هراز بوده که پس از عبور از شهر آمل به دو شعبه اصلی تقسیم شده که یکی از شهر محمودآباد و دیگری از شهر سرخرود می‌گذرد و به دریای خزر می‌ریزد.

محمود آباد مازندران بر اساس سرشماری سال ۹۵: ۹۹۳۶۹ نفر جمعیت رتبه در استان از لحاظ جمعیت ۱۲ و از لحاظ تاسیس شهرستان ۱۳ این استان دارای ۲۲ شهرستان است ارتفاع از سطح دریا ۲۲- متر است. محمودآباد یکی از زیباترین نواحی شمال ایران و استان مازندران است که در آن ساحل دریا به باریک‌ترین پهنای خود می‌رسد. که از نظر توسعه توریسم ساحلی از اهمیت بسیار بالایی برخوردار است. این منطقه به انواع خدمات و تجهیزات گردشگری مجهز است. محمودآباد در گذشته پیش‌بندر بوده و به عنوان یکی از کانون‌های حمل و نقل کالاهای تجاری ایران و روسیه ایفای نقش می‌کرد که با توسعه بنا در نوشهر و انزلی از اهمیت آن کاسته شد.

شهرستان محمودآباد تماما در بخش جلگه‌ای و موقعیت ساحلی قرار گرفته است که به لحاظ ناهمواری، عوارض بر جسته توپوگرافیک در آن مشاهده نمی‌شود. سیمای جلگه ای و تحولات آن مربوط به پسروری و پیشروی آب در منطقه ساحلی و نیز رسوب گذاری رودخانه هراز و شعبات متعدد این رود، دخالت‌های انسانی و کاربری‌های مختلف اراضی تا حدودی در ناهمواری منطقه تاثیر گذاشته است که مهم‌ترین آن‌ها خشک کردن و زهکشی اراضی باتلاقی جهت برنج کاری آب بندانها در خارج از فضای کالبدی شهر می‌باشد که بطور مستقیم و غیر مستقیم و به نوعی بر توسعه کالبدی شهر دست اندازی می‌کند. از نظر توپوگرافیکی کل شهر در زیر تراست ارتفاعی صفر متر از

سطح دریای آزاد واقع شده است و حتی در سرتاسر این شهر در طول ساحل ارتفاع شهر به ۲۶- متر نیز می رسد بطور کلی عامل دریا در شمال شهر که با توجه به ضوابط و مقررات مصوب رعایت حریم و عدم ساخت و ساز با سازه‌های سنگین در پایین تر از کد ارتفاعی ۲۴- و عدم ساختمان‌سازی کاربریهای ویژه در زیرکد ارتفاعی ۲۲- ضروری بنظر می رسد لذا بعنوان مانع اصلی توسعه مطرح می باشند. از دیگر عوامل طبیعی شهر محمودآباد وجود رودخانه و مسیلهای مختلف در سطح شهر می باشد مسیلها و رودخانه‌های این شهر در واقع دفع کننده نشتابها و آبهای سطحی باران و آبهای اراضی کشاورزی حاصل از برنجکاری در قسمت جنوب شهر می باشد. این مسیلهها و رودخانه‌ها با جهت داشت شیب به سمت شمال به دریا جریان می یابند. وجود اراضی کشاورزی و آبندها از عوامل محدود کننده توسعه شهر مطرح می باشند. بهره برداری از ای اراضی به عنوان منبع معیشتی عده ای از ساکنی شهر و روستاهای پیرامونی محسوب می شوند و از سوی دیگر تخریب آن به نفع توسعه شهری موجب تخریب شرایط اکولوژیکی شهر و منطقه به حساب می آید.

از مهم ترین و عمده ترین محصولات زراعی شهرستان می توان برنج، جو، محصولات صنعتی، سبزیجات و حبوبات را نام برد. علاوه بر کشاورزی واحدهای صنعتی پرورش و نگهداری دام و طیور، پرورش ماهی نیز در سطح شهرستان فعال می باشد و همچنین با وجود شهرک صنعتی صنایع بزرگ در این شهرستان در حال شکل گیری است. شهرستان محمودآباد با دارا بودن جاذبه‌های متنوع گردشگری از جمله نوار ساحلی و ماسه‌ای-جنگل‌های انبوه و جاذبه‌های منحصر به فرد طبیعی-تاریخی و مذهبی و تفریحی از نقاط مهم و قطب‌های اصلی توریستی به شمار می رود که در ایران دارای رتبه ممتاز می باشد. محمودآباد از جمله شهرستانی ساحلی است که با توجه به نزدیکی به شهرستان آمل پذیرای اکثر مسافرانی می باشند که از تهران به استان تشریف آورده و به شهرستان‌های هم‌جوار عزیمت می نمایند که در ایام تعطیلات عید نوروز و تابستان جمعیت شهرستان حتی به دو برابر نیز افزایش می یابند که برابر آمار شش ماهه سال جاری ثبت شده در واحدهای اقامتی بیش از ۴۰ هزار مسافر داخلی و ۴۰ گردشگر خارجی اقامت داشته و این آمار فقط برای واحدهای اقامتی تحت پوشش سازمان میراث فرهنگی صنایع دستی و گردشگری بوده و هتل‌ها و حتی منازل مسکونی که در این ایام اجاره داده می شوند لحاظ نشده است. محمودآباد دارای ۱۴ واحد اقامتی که دارای پروانه از سازمان میراث فرهنگی صنایع دستی و گردشگری شامل ۳ مجتمع اقامتی- ۲ واحد تأسیسات- ۵ واحد متل- ۱ واحد هتل و ۳ واحد هتل آپارتمان و ۸ واحد پذیرایی شامل ۲ واحد رستوران- ۲ واحد چلوکبابی و ۳ واحد قهوه‌خانه و همچنین ۵ دفتر خدماتی سیاحتی می باشد. شهرستان محمودآباد دارای مناطق نمونه گردشگری بسیاری بوده که از جمله مناطق نمونه گردشگری در دو حوزه ساحلی و جنگلی که مورد تصویب هیئت محترم دولت در سفر ریاست محترم جمهوری قرار گرفته می توان به ساحل چاکسر- ساحل خشت سر- پارک جنگلی طاهباز- جنگل تشبندان- آبندها جنگلی سوراخ مازو- جنگل‌های بونده- شرفتی- برنجه و کمپ نفت را نام برد. تعداد مناطق ساحلی در شهرستان که برای اجرای طرح دریا در نظر گرفته می شود ۱۲ منطقه می باشد که از امکانات اولیه شامل سرویس بهداشتی- نمازخانه- دوش آب و... برخوردارند.

نقشه ۲: موقعیت شهرستان محمودآباد

Source: <https://jtcp.ut.ac.ir>

مکان‌های دیدنی شهرستان محمودآباد:

سواحل زیبا با امکانات ویژه برای مسافران، پارک ملت ساحلی، پارک مرکزی ساحلی، پارک لاله ی ساحلی، پارک طاهباز، سرزمین رویاها ساحلی، جنگل تشبندان، جنگل بونده، آب‌بندان‌های سوراخ مازو، پلاژ و کافی‌شاپ صدف،

شهر بازی الماس در پارک مرکزی

امامزاده‌های محمودآباد

امام زاده فضل خشت سر، امامزاده قاسم، امام زاده هفت تن شومیا، امام زاده قاسم،

پوشش جنگلی محمودآباد

در حومه شهرستان محمودآباد، جنگلهایی از قدیم موجود بود؛ که بسیاری از آنها در روستاها و کنار باغها و زمینهای کشاورزی موجود است.

دو جنگل معروف در حومه ی شهر:

۱- در سمت شرق جاده ی آمل - محمودآباد، بوده و به جنگل تشبندان معروف میباشد، که به چند قسمت تقسیم می‌گردد: ترسخی (کراتی)، قلعه ی جنگل بائوده، کیجاوزان (نهر و جنگل)، آقا شهر و قبرستان آن، وزونره (نهر و جنگل)؛ که این جنگلها بعد از انقلاب از بین رفته و بعنوان زمین کشاورزی از آن استفاده می‌نمایند. ۲- جنگل بونده تا شیرکلا، که از روستای بونده تا برنجه در قسمت غربی مسیر جاده ی آمل - محمودآباد؛ تا روستاهای شهرستان نور متصل است؛ که بعد از انقلاب در اختیار طرح جنگلهای آستان قدس رضوی واقع شده است... درختان این جنگلها از: ممرز، بلوط، زبان کنجشک، انجیل، توسکا، افرا، شیردار، گردو، نارون (ملج یا اوجا)، راش، ولیک، کرات، لرگ، آل، مرس، ازار... تشکیل شده است. از بوته‌های آن: تلی، تمشک، تم لوار، لئه، پلم، چماز، گزنا، سرخاب، واش، شالدم، اوجی، پتیک و... می‌توان ذکر کرد.

یافته‌ها

با توجه به ماهیت مشارکت اجتماعی در محیط‌زیست شهری و نیاز به جمع‌آوری داده‌ها از حوزه‌های مختلف، جامعه آماری پژوهش را کلیه خبرگان مرتبط با محیط‌زیست در شهرستان محمودآباد تشکیل می‌دادند که شامل اعضای هیئت علمی رشته‌های محیط‌زیست، ابنخیزداری، کشاورزی، جغرافیا، گردشگری، دانشگاه‌های محمودآباد،

مدیران سازمان‌های دولتی و شرکت‌های خصوصی، کارفرمایان و پیمانکاران بودند. روش نمونه‌گیری در بخش کیفی، غیر تصادفی از نوع هدفمند و در دسترس بود. ابزار جمع‌آوری داده‌ها در بخش اول مصاحبه نیمه ساختاریافته حضوری یا تلفنی از نوع مصاحبه مفهومی^۱ بود که تا رسیدن به مرحله اشباع نظری ادامه یافت. مصاحبه‌های نیمه ساختاریافته با طرح پرسش «از دیدگاه شما ابعاد مشارکت اجتماعی شهروندان در حفاظت از محیط‌زیست کدام‌اند؟» آغاز و باقی پرسش‌ها بر اساس پاسخ‌های مصاحبه‌شونده طرح می‌شد. بعد از مصاحبه با ۲۹ نفر (۲۳ آقا و ۶ خانم)؛ ۲۱ گویه جمع‌آوری گردید. در بخش دوم فهرست گویه‌های تهیه‌شده در اختیار اعضای گروه دلفی قرار گرفت. گروه دلفی را ۸ نفر از صاحب‌نظران امر محیط‌زیست شهری تشکیل می‌دادند. قانون صریحی در مورد نحوه انتخاب و تعداد صاحب‌نظران وجود ندارد. در واقع تعداد صاحب‌نظران بر اساس هدف پژوهش، پیچیدگی آن و منابع متغیر می‌باشد. روش دلفی در دو مرحله اجرا شد.

در بخش کمی بر مبنای نتایج به دست آمده در گروه دلفی پرسشنامه محقق ساخته‌ای در مقیاس پنج ارزشی لیکرت (از بسیار کم = ۱ تا بسیار زیاد = ۵)، به صورت آنلاین طراحی و در میان دانشگاهیان (رشته‌های محیط‌زیست، ابخیز داری، کشاورزی، جغرافیا، گردشگری و سایر) و خبرگان امر حفاظت محیط‌زیست توزیع گردید. نمونه‌گیری در این بخش به روش هدفمند و در دسترس انجام گرفت تعداد ۸۵ نفر به پرسشنامه آنلاین پاسخ دادند.

جدول ۱: تعداد نمونه آماری بخش‌های مختلف پژوهش

روش	مرحله	تعداد نمونه
کیفی	تحلیل محتوای پژوهش‌ها	۲۴
	مصاحبه	۲۹
	دلفی	۸
کمی	پرسشنامه الویت بندی عوامل اجتماعی مشارکت شهروندان در حفاظت محیط‌زیست شهری	۸۵

Source: Research Findings, 2019

ابزار جمع‌آوری اطلاعات در پژوهش حاضر در دو بخش کیفی و کمی به شرح ذیل می‌باشد:

در بخش کیفی که در چهار مرحله انجام گرفت:

مرحله اول: مطالعات کتابخانه‌ای و گردآوری داده‌ها: در این مرحله از طریق بررسی اسناد و منابع کتابخانه‌ای در زمینه مشارکت در حفاظت از محیط‌زیست؛ عوامل اجتماعی مشارکت در چهار حیطه رفتار، آگاهی و نگرش، اعتقادات دینی، معاشرت جمع‌آوری گردید.

مرحله دوم: مصاحبه و تکمیل داده‌ها: این مرحله با استفاده از مصاحبه نیمه ساختاریافته‌ای که به صورت حضوری یا تلفنی صورت پذیرفت؛ نظرات ۲۹ نفر از اساتید و نخبگان دانشگاهی و مدیران اجرایی مرتبط با عرصه حفاظت از محیط‌زیست ثبت گردید. قبل از انجام مصاحبه، هماهنگی‌های لازم از طریق تماس تلفنی با مصاحبه‌شونده‌ها، جهت انتخاب زمان مناسب انجام می‌شد. همچنین در حین مصاحبه برای حفظ اعتبار مطالب علاوه بر یادداشت‌برداری نکات مهم هر مصاحبه، با کسب اجازه از مصاحبه‌شوندگان، مصاحبه‌ها ضبط می‌شدند.

مرحله سوم: کدگذاری داده‌ها: هم‌زمان با جمع‌آوری داده‌ها، به بخش‌های مختلف داده‌ها برچسب‌هایی داده می‌شد تا

^۱Conceptual Interview

نشان دهد هر داده‌ای به چه چیزی مربوط می‌شود. بدین ترتیب داده‌ها کدگذاری باز شدند. طی فرایند مقایسه‌ای مداوم تحلیل داده‌ها، مجموعه این داده‌های کیفی اولیه به علت تشابه معنایی و تکراری بودن این مفاهیم در هم ادغام و به مفاهیم کمتری تقلیل پیدا کردند. با کدگذاری محوری، مفاهیم و هم‌خانواده و مفاهیمی که شبیه یکدیگر بودند؛ در یک حیطه قرار گرفتند؛ که در انتها داده‌ها در چهار حیطه طبقه‌بندی شدند. همچنین به تمامی منابعی که در بخش جمع‌آوری داده‌ها از آن‌ها استفاده شد، اعم از منابع کتابخانه‌ای یا مصاحبه، کد مخصوص تعلق گرفت. به هر یک از مقالات به ترتیب سال انتشار و خارجی یا داخلی بودن آن‌ها، کد R₁ الی R₂₄ و به هر یک از مصاحبه‌ها بر اساس جدول حیطه‌بندی شده افراد، کد P₁ الی P₂₉ اختصاص داده شد.

مرحله چهارم: روش دلفی: روش دلفی با حضور ۸ نفر از صاحب‌نظران، اساتید و نخبگان دانشگاهی و مدیران اجرایی از حوزه‌های محیط‌زیست، ابخیز داری، کشاورزی، جغرافیا، گردشگری که با مفاهیم حفاظت از محیط‌زیست شهری آشنا بوده‌اند انجام گرفت. پرسشنامه به صورت حضوری یا مجازی در اختیار آن‌ها قرار گرفت. پرسشنامه‌ی دلفی متشکل از ۲۲ گویه به صورت دوگزینه‌ای بلی یا خیر باهدف تأیید یا رد گویه‌ها و همچنین کسب پیشنهادهای جدید در صورت نادیده گرفته شدن برخی از مفاهیم، در اختیار گروه دلفی قرار گرفت. اعضای گروه دلفی در مرحله اول گویه‌ها را بررسی و گویه‌ای پیشنهاد نکردند. گویه‌ها برای راند دوم در اختیار گروه دلفی قرار گرفت و اعضا نظرات قبلی خویش را تأیید نمودند. بر اساس اجماع گروه دلفی که معیار آن توافق ۷۰ درصدی اعضا در مورد هر یک از گویه‌ها بود؛ گویه‌هایی که درصد فراوانی آن‌ها بالاتر از ۷۰ درصد بود برای مرحله بعد استخراج و رتبه‌بندی شدند با توجه به اینکه اعضای گروه دلفی در هر دو مرحله دلفی گویه جدیدی را پیشنهاد نکردند، روش دلفی در دو راند به پایان رسید. پرسشنامه‌ای بر مبنای نتایج به دست آمده در بخش کیفی به تعداد ۱۷ سؤال در چهار حیطه رفتار، آگاهی و نگرش، اعتقادات دینی، معاشرت در مقیاس پنج ارزشی لیکرت (از بسیار کم = ۱ تا بسیار زیاد = ۵) تنظیم شد. برای تعیین روایی پرسشنامه‌ی پژوهش از «روایی محتوایی» استفاده شد. بدین ترتیب که ۱۰ نفر از استادان دانشگاه، متخصصان و مدیران در عرصه حفاظت از محیط‌زیست با ارائه نظرات خود روایی محتوایی آن را بررسی و تأیید کردند. به منظور محاسبه پایایی پرسشنامه، از روش محاسبه آلفای کرونباخ^۱ توسط نرم‌افزار SPSS استفاده شد. بدین صورت که پرسشنامه به طور آزمایشی در بین یک گروه ۳۰ نفری توزیع و نظرات جمع‌آوری و آلفای کرونباخ محاسبه گردید.

جدول ۲: مقدار پایایی (آلفای کرونباخ) در هفت حیطه‌ی پرسشنامه

ردیف	حیطه	تعداد سؤال‌ها	مقدار آلفای کرونباخ
۱	رفتار	۵	۰/۷۷۳
۳	آگاهی و نگرش	۶	۰/۷۴۴
۶	اعتقادات دینی	۳	۰/۷۸۱
۷	معاشرت	۳	۰/۸۲۲
	مقدار آلفای کرونباخ همه حیطه‌ها	۱۷	۰/۹۳۵

Source: Research Findings, 2019

^۱. Cronbach's alpha

پس از استخراج و دسته‌بندی اطلاعات جمع‌آوری شده، در بخش کیفی جهت رتبه‌بندی گویه‌ها از روش آماری اجماع نظری گروه دلفی با معیار توافق بالای ۷۰ درصد خبرگان نسبت به هر گویه استفاده شد. در بخش کمی نیز تمامی داده‌های حاصل از پرسشنامه‌ها وارد نرم‌افزار SPSS²² شد و از روش آماری توصیفی میانگین، فراوانی و انحراف استاندارد برای توصیف متغیرها در جامعه تحقیق استفاده شد. همچنین در بخش آمار استنباطی جهت تهیه مدل ساختاری و سنجش اثر عوامل از مدل‌سازی معادلات ساختاری^۱ با رویکرد حداقل مربعات جزئی به‌وسیله‌ی نرم‌افزار PLS³ استفاده گردید. دلایل استفاده از نرم‌افزار مزبور، غیر نرمال بودن توزیع داده‌ها و تعدد شاخص‌ها و سازه‌های پژوهش بود.

جدول ۳: ابعاد مشارکت اجتماعی شهروندان در حفاظت از محیط‌زیست

ردیف	توضیح	معیار توافق	معیار همبستگی	معیار بار	معیار همبستگی	معیار همبستگی	گروه دلفی		رتبه
							با گویه‌ها	موافق هشتم	
				مطالعه کتابخانه‌ای و دست‌آمده از					
				بلی		خیر			
۱	ظروف یک بار مصرف	۹۴/۱٪	۱۶	۱	-	-	-	۲	۲
۲	تمیز کردن حیاط منزل و پارکینگ	۹۴/۱٪	۱۶	۱	✓	-	-	۲	۲
۳	استفاده از پسماند غذاها برای خوراک حیوانات	۹۴/۱٪	۱۶	۱	✓	-	-	۲	۲
۴	استفاده از مواد پاک کننده نانو	۸۸/۲٪	۱۵	۲	-	-	-	۵/۵	۵/۵
۵	کشتن حشرات موذی باحشره کش	۸۸/۲٪	۱۵	۲	-	-	-	۵/۵	۵/۵
۶	خرید از خودرو شخصی	۸۸/۲٪	۱۵	۲	✓	-	-	۵/۵	۵/۵
۷	بنزین بدون سرب جهت سوخت خودرو	۸۸/۲٪	۱۵	۲	-	-	-	۵/۵	۵/۵
۸	خروج زود هنگام زباله های منزل	۸۲/۳٪	۱۴	۳	-	-	-	۸/۵	۸/۵
۹	خروج شب هنگام زباله های منزل	۸۲/۳٪	۱۴	۳	✓	-	-	۸/۵	۸/۵
۱۰	مصرف درست آب در محیط‌زیست	۷۶/۴٪	۱۳	۴	-	-	-	۱۲/۵	۱۲/۵
۱۱	مصرف درست برق در محیط‌زیست	۷۶/۴٪	۱۳	۴	-	-	-	۱۲/۵	۱۲/۵
۱۲	تفکیک زباله ها	۷۶/۴٪	۱۳	۴	✓	-	-	۱۲/۵	۱۲/۵
۱۳	نقش حشره کش ها در تخریب محیط‌زیست	۷۶/۴٪	۱۳	۴	-	-	-	۱۲/۵	۱۲/۵
۱۴	تخریب محیط‌زیست مصرف کود شیمیایی	۷۶/۴٪	۱۳	۴	-	-	-	۱۲/۵	۱۲/۵
۱۵	جمع آوری زباله ها هنگام گردش در طبیعت و مشاهده زباله ها	۷۶/۴٪	۱۳	۴	-	-	-	۱۲/۵	۱۲/۵
۱۶	اهمیت پاک سازی محیط اطراف	۷۰/۵٪	۱۲	۵	✓	-	-	۱۶/۵	۱۶/۵
۱۷	آموزش مادران به فرزندان نگهداری طبیعت	۷۰/۵٪	۱۲	۵	-	-	-	۱۶/۵	۱۶/۵
۱۸	کلام آیات قرآن در نصیحت یا آموزش به دیگران جهت صرفه جوی در مصرف	۶۴/۷٪	۱۱	۶	-	-	-	-	-
۱۹	حفاظت از حیوانات و گیاهان	۶۴/۷٪	۱۱	۶	-	-	-	-	-

¹component-based SEM techniques

-	۵۸/۸٪	۷	۱۰	P ₁ , P ₁₃ , P ₁₆ , P ₂₂ , P ₂₄	R ₁₃ , R ₂₁ , R ₂₄	۲۰) الگو گرفتن از دوستان و یا آشنایان حفاظت از محیطزیست	
-	۵۳/۳٪	۸	۹	P ₁₄ , P ₁₆ , P ₂₃	R ₁ , R ₃ , R ₄ , R ₆ , R ₇ , R ₁₂ , R ₁₉ , R ₂₀ , R ₂₅ , R ₂₉	۲۱) راهنمایی از دوستان و یا آشنایان حفاظت از محیطزیست	۳ ۱ ۱
-	۵۳/۳٪	۸	۹	P ₁ , P ₃ , P ₄ , P ₈ , P ₉	R ₁ -R ₄ , R ₆ , R ₇ , R ₉ -R ₁₄ , R ₁₆ , R ₁₇ , R ₁₉	۲۲) توصیه به دوستان و یا آشنایان صرفه جویی	

Source: Research Findings, 2019

مطابق جدول ۳، در حیطه مشارکت اجتماعی، زیرحوزه استفاده از ظروف یک بار مصرف با ۹۴/۱ درصد توافق در رتبه اول قرار گرفت؛ و زیرحوزه‌های توصیه به دوستان و یا آشنایان صرفه جویی و راهنمایی از دوستان و یا آشنایان حفاظت از محیطزیست با درصد ۵۳/۳ در رتبه آخر قرار گرفتند.

رتبه‌بندی ابعاد مشارکت اجتماعی در حفاظت از محیطزیست

مطابق اجماع گروه دلفی در دو راند، هر گویه‌ای که درصد توافق آن زیر ۷۰ درصد بود حذف و باقی گویه‌ها بر اساس درصد توافق در هر حوزه‌ها رتبه‌بندی شدند. در این بخش با استفاده از گویه‌های رتبه‌بندی شده در مرحله دلفی و ارتباط آن‌ها با حوزه مشارکت اجتماعی در حفاظت از محیطزیست پرسشنامه‌ی محقق ساخته‌ای در مقیاس پنج ارزشی لیکرت (از بسیار کم = ۱ تا بسیار زیاد = ۵)، آماده شد. در این مرحله ۱۷ سؤال در حوزه‌های رفتار، آگاهی و نگرش، اعتقادات دینی، معاشرت طراحی شد. روش آماری مورد استفاده در این پژوهش مدل حداقل مربعات جزئی PLS می‌باشد.

تحلیل عاملی اکتشافی

جهت حصول اطمینان از همبستگی در ماتریس داده‌ها، از آزمون بارتلت استفاده شده است. نتایج KMO، بارتلت و بار عاملی سؤالات در جدول ۴ نشان داده شده است.

حیطه	شماره سؤالات	بار عاملی	KMO	بارتلت
رفتار	Qm1	۰/۴۱۲	۰/۷۰۴	۰/۰۰۰
	Qm2	۰/۴۶۹		
	Qm3	۰/۴۷۶		
	Qm4	۰/۴۹۹		
	Qm5	۰/۶۷۲		
آگاهی و نگرش	Qe1	۰/۵۹۳	۰/۸۰۳	۰/۰۰۰
	Qe2	۰/۵۲۶		
	Qe3	۰/۵۸۰		
	Qe4	۰/۵۵۹		
	Qe5	۰/۶۲۸		
	Qe6	۰/۶۱۴		
اعتقادات دینی	Q1	۰/۸۶۹	۰/۸۹۹	۰/۰۰۰
	Q2	۰/۸۷۰		
	Q3	۰/۸۵۷		
معاشرت	Qs1	۰/۵۱۹	۰/۸۱۱	۰/۰۰۰
	Qs2	۰/۵۶۴		
	Qs3	۰/۵۹۸		

Source: Research Findings, 2019

با توجه به عدد KMO و عدد معناداری آزمون بارتلت می توان گفت که داده ها برای اجرای تحلیل عاملی مناسب هستند و از شرایط مورد نیاز برای اجرای تحلیل عاملی برخوردار می باشند
توصیف متغیرهای پژوهش

با توجه به جدول ۵ آمار توصیفی کلیه متغیرهای پژوهش از نظر شاخص های آماری به شرح زیر می باشد.

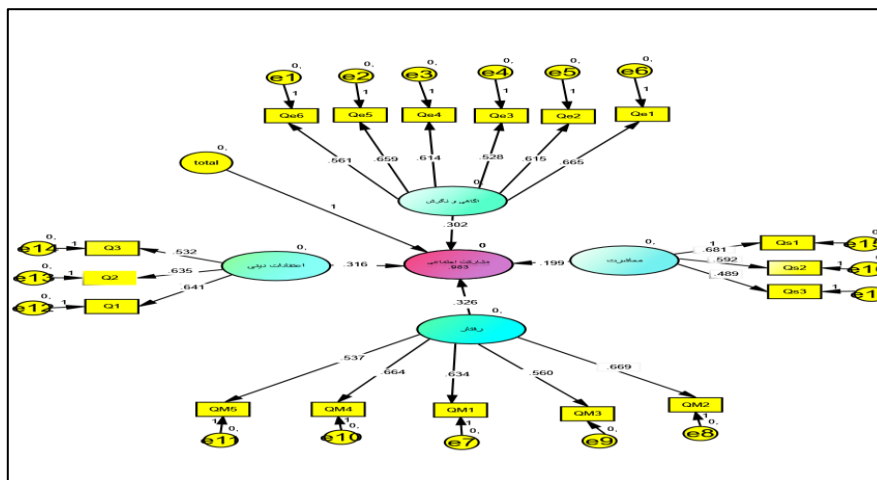
جدول شماره ۵: آمار توصیفی عوامل پژوهش

عوامل	N	کمترین	بیشترین	میانگین	انحراف استاندارد
رفتار	۸۵	۲	۵	۴/۳۴	۰/۳۶۰
آگاهی و نگرش	۸۵	۱	۵	۱/۹۴	۰/۸۹۳
اعتقادات دینی	۸۵	۱	۵	۴/۴۱	۰/۳۷۷
معاشرت	۸۵	۱	۵	۴/۴۳	۰/۴۱۶

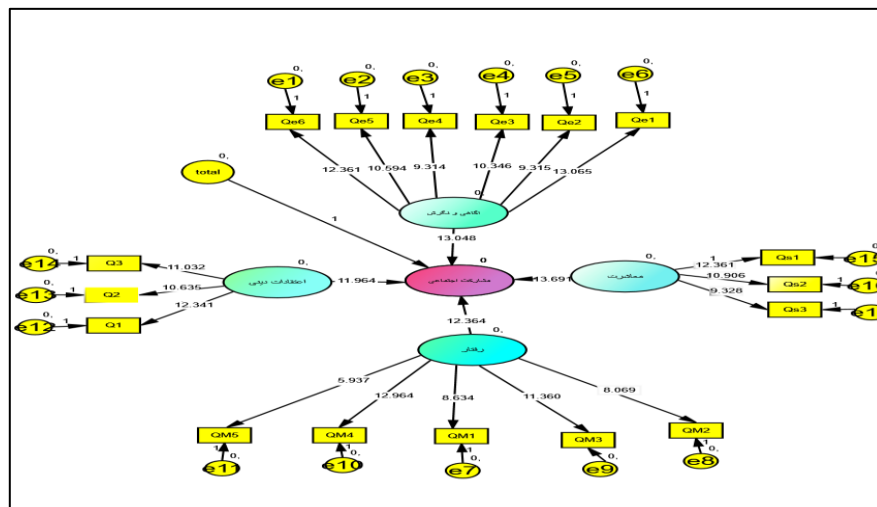
Source: Research Findings, 2019

آزمون عوامل پژوهش

در این قسمت به بررسی آزمون عوامل پژوهش با استفاده از نرم افزار PLS پرداخته شد.

تصویر شماره ۲: مدل اصلاح شده ساختاری پژوهش همراه با ضرایب استاندارد Source: Research Findings, 2019

تصویر ۳: مدل اصلاح شده ساختاری پژوهش همراه با ضرایب معناداری Source: Research Findings, 2019

برازش مدل

جهت بررسی برازش مدل، از برازش مدل اندازه‌گیری، برازش مدل ساختاری و برازش کلی مدل استفاده شد. برازش مدل‌های اندازه‌گیری:

پایایی^۱: به منظور بررسی پایایی مدل اندازه‌گیری پژوهش، به بررسی ضرایب بارهای عاملی، ضرایب آلفای کرونباخ و پایایی ترکیبی^۲ پرداخته شد. سنجش ضرایب استاندارد:

جدول ۶: ضرایب استاندارد هر سؤال به ترتیب اولویت در هر حیطه

حیطه	شماره سؤالات	ضریب استاندارد	رتبه
رفتار	Qm1	۰/۶۳۴	۱
	Qm2	۰/۶۶۹	۲
	Qm3	۰/۵۶۰	۳
	Qm4	۰/۶۶۴	۴
	Qm5	۰/۵۳۷	۵
آگاهی و نگرش	Qe1	۰/۶۶۵	۶
	Qe2	۰/۶۱۵	۱
	Qe3	۰/۵۲۸	۲
	Qe4	۰/۶۱۴	۳
	Qe5	۰/۶۵۹	۴
	Qe6	۰/۵۶۱	۵
اعتقادات دینی	Q1	۰/۶۴۱	۱
	Q2	۰/۶۳۵	۲
	Q3	۰/۵۳۲	۳
معاشرت	Qs1	۰/۶۸۱	۱
	Qs2	۰/۵۹۲	۲
	Qs3	۰/۴۸۹	۳

Source: Research Findings, 2019

مقدار ملاک برای مناسب بودن ضرایب استاندارد، ۰/۴ می‌باشد. در جدول فوق تمامی اعداد ضرایب استاندارد گویه‌های تشکیل دهنده مدل ساختاری اصلاح شده از ۰/۴ بیشتر است که نشان از مناسب بودن این معیار دارد. مطابق با الگوریتم تحلیل داده‌ها در PLS، بعد از سنجش بارهای عاملی سؤالات، نوبت به محاسبه و گزارش ضرایب آلفای کرونباخ و پایایی ترکیبی می‌رسد که نتایج آن در جدول زیر آمده است.

جدول ۷: نتایج معیار آلفای کرونباخ و پایایی ترکیبی متغیرهای پنهان پژوهش

متغیرهای مکنون	ضریب آلفای کرونباخ	ضریب پایایی ترکیبی
رفتار	۰/۷۶۹	۰/۸۳۰
آگاهی و نگرش	۰/۷۵۵	۰/۸۲۶
اعتقادات دینی	۰/۹۱۴	۰/۹۳۵
معاشرت	۱/۰۰۰	۱/۰۰۰

Source: Research Findings, 2019

^۱- Reliability

^۲- Composite Reliability

مطابق با یافته‌های جدول فوق این معیارها در مورد متغیرهای مکنون (پنهان) مقدار مناسبی را اتخاذ نموده‌اند، می‌توان مناسب بودن وضعیت پایایی پژوهش را تأیید نمود.

برازش مدل ساختاری

معیار R Squares یا R^2 : برای بررسی برازش مدل ساختاری در یک پژوهش ضرایب R^2 مربوط به متغیرهای پنهان درون‌زای (وابسته) مدل استفاده می‌شود. R^2 معیاری است که نشان از تأثیر یک متغیر برون‌زا بر یک متغیر درون‌زا دارد و سه مقدار ۰,۱۹، ۰,۳۳ و ۰,۶۷ به‌عنوان مقدار ملاک برای مقادیر ضعیف، متوسط و قوی R^2 در نظر گرفته می‌شود. مطابق با شکل ۱، مقدار R^2 برای سازه درون‌زای پژوهش محاسبه شده است که با توجه به سه مقدار ملاک، می‌توان مناسب بودن برازش مدل ساختاری را تأیید ساخت.

جدول ۸: نتایج معیار R^2 برای سازه درون‌زا

متغیر مکنون	R^2
مشارکت اجتماعی در حفاظت از محیط زیست	۰/۹۸۳

Source: Research Findings, 2019

برازش مدل کلی معیار GOF^1 : برای بررسی برازش مدل کلی از معیار GOF استفاده می‌شود که سه مقدار ۰,۰۱، ۰,۲۵ و ۰,۳۶ به‌عنوان مقادیر ضعیف، متوسط و قوی برای GOF معرفی شده است. این معیار از طریق فرمول زیر محاسبه می‌گردد:

$$GOF = \sqrt{\overline{communalities} \times R^2}$$

$\overline{Communalities}$ از میانگین مقادیر اشتراکی متغیرهای پنهان پژوهش به دست می‌آید.

جدول شماره ۹: میزان $Commuality$ و R^2 متغیرهای پژوهش

متغیرهای مکنون	$Commuality$	R^2
رفتار	۰/۰۹۸	۰/۰۰۰
آگاهی و نگرش	۰/۱۶۵	۰/۰۰۰
اعتقادات دینی	۰/۲۶۷	۰/۰۰۰
معاشرت	۰/۲۱۶	۰/۰۰۰
مشارکت اجتماعی	۱/۰۰۰	۰/۹۸۳

Source: Research Findings, 2019

جدول ۱۰: نتایج برازش مدل کلی

GOF	R^2	$Commuality$
۰/۵۸۶	۰/۹۸۳	۰/۳۵۰

Source: Research Findings, 2019

با توجه به مقدار به دست آمده برای GOF به میزان ۰/۵۸۶ برازش قوی مدل کلی تأیید می‌شود.

¹. Goodness of Fit

جدول شماره ۱۱: نتایج رابطه مستقیم و ضرایب معناداری عوامل مدل پژوهش

عوامل	روابط علی بین متغیرهای پژوهش	ضریب مسیر (β)	معناداری	نتیجه آزمون (T-Value)
۲	رفتار و مشارکت اجتماعی	۰/۳۲۵	۱۴/۰۴۸	قبول
۳	آگاهی و نگرش مشارکت اجتماعی	۰/۳۰۲	۱۳/۷۶۸	قبول
۴	اعتقادات دینی و مشارکت اجتماعی	۰/۳۱۶	۱۳/۶۹۱	قبول
۷	معاشرت و مشارکت اجتماعی	۰/۱۹۹	۶/۹۴۴	قبول

Source: Research Findings, 2019

رتبه بندی عوامل پژوهش: با توجه به شکل ۱ و ۲، می‌توان گفت ضریب استاندارد شده (ضریب مسیر) بین دو متغیر (عوامل معاشرت بر مشارکت اجتماعی) $\beta=0/199$ می‌باشد؛ و ضریب معناداری (آماره تی) بین این دو متغیر نیز $t=13/691$ بوده (بیشتر از قدر مطلق $1/96$) که نشان می‌دهد این رابطه معنادار است بنابراین می‌توان نتیجه گرفت عوامل معاشرت بر مشارکت اجتماعی اثر دارد و در رتبه اول قرار می‌گیرد. با توجه به شکل ۱ و ۲، می‌توان گفت ضریب استاندارد شده (ضریب مسیر) بین دو متغیر (عوامل آگاهی و نگرش و مشارکت اجتماعی) $\beta=0/302$ می‌باشد؛ و ضریب معناداری (آماره تی) بین این دو متغیر $t=13/768$ بوده (بیشتر از قدر مطلق $1/96$) که نشان می‌دهد این رابطه معنادار است؛ بنابراین می‌توان نتیجه گرفت عوامل آگاهی و نگرش بر مشارکت اجتماعی اثر دارد و در رتبه دوم قرار می‌گیرد. با توجه به شکل ۱ و ۲، می‌توان گفت ضریب استاندارد شده (ضریب مسیر) بین دو متغیر (عوامل رفتار و مشارکت اجتماعی) $\beta=0/325$ می‌باشد؛ و ضریب معناداری (آماره تی) بین این دو متغیر نیز $t=12/364$ بوده (بیشتر از قدر مطلق $1/96$) که نشان می‌دهد این رابطه معنادار است؛ بنابراین می‌توان نتیجه گرفت عوامل رفتار بر مشارکت اجتماعات اثر دارد و در رتبه اول قرار می‌گیرد. با توجه به شکل ۱ و ۲، می‌توان گفت ضریب استاندارد شده (ضریب مسیر) بین دو متغیر (عوامل اعتقادات دینی و مشارکت اجتماعی) $\beta=0/316$ می‌باشد؛ و ضریب معناداری (آماره تی) بین این دو متغیر $t=11/964$ بوده (بیشتر از قدر مطلق $1/96$) که نشان می‌دهد این رابطه معنادار است؛ بنابراین می‌توان نتیجه گرفت عوامل اعتقادات دینی بر مشارکت اجتماعی اثر دارد و در رتبه سوم قرار می‌گیرد.

نتیجه‌گیری و دستاورد علمی پژوهشی

در ایران نیز به دنبال افزایش شهرنشینی و سرعت بالای تغییرات در بافت‌های شهری به دلایل مختلف، کیفیت محیط‌زیست در نواحی شهری به شدت تنزل یافته است. و این امر بخصوص در سالیان اخیر توجه خاص مردم و مسئولین را به خود معطوف نموده است. از این رو شهر محمودآباد نیز به دلیل رشد شتابان شهرنشینی در طی ۴۱ سال اخیر، امروزه با مشکلات گوناگون زیست محیطی (مدیریت پسماند، افزایش سرانه فضای سبز ساماندهی صنایع و مشاغل آلاینده، جمع‌آوری حیوانات موزی، توسعه سیستم‌های حمل و نقل عمومی، ترمیم محیط‌های آلوده، حفظ منابع ملی، رضایت‌مندی ارباب رجوع، تأمین سلامت پرسنل و محافظت از نیروهای متخصص و کارآمد، جلب رضایت شهروندان و...) مواجه و همچنین با توجه به برنامه چهارم توسعه اقتصادی، اجتماعی و فرهنگی جمهوری اسلامی ایران نیز در تداوم برنامه سوم، از یک سو "توسعه مشارکت مردم در امور کشور" را در راستای ایجاد زمینه مناسب برای رشد و توسعه کیفیت محیط‌زیست شهری، کشور مورد توجه قرار داده است. شهر محمودآباد شهری

ساحلی و توریستی می‌باشد مسائل زیستی در این شهر خیلی اهمیت دارد اگر در این شهر مسائلی چون دفع زباله‌های شهری، پسمانده‌های آب، آب‌های سطحی مانند چوب‌های سطح شهر و... اگر مورد بررسی قرار نگیرند این شهر را با مشکلات زیادی روبرو خواهند کرد همان‌طور که می‌دانیم جذب توریسم به فضای شهر نیز بستگی دارد اگر در شهرهای توریستی فضای ظاهری شهر از زباله‌ها و پسماندها انباشته شده باشد چهره شهر را در نظر بینندگان بد جلوه خواهد داد و از نظر جذب توریسم با مشکل روبرو خواهیم شد از مسائل دیگر این است که بافت شهر قدیمی بوده و این بافت قدیمی یکی از علت‌های جذب توریسم می‌باشد برای حفظ این ظاهر باید جلوی ساخت‌وسازهای بی‌رویه در این شهر نیز گرفته شود و همه این‌ها محقق نخواهد شد جزء با مشارکت مردمی با توجه به مسائل گفته شده در مورد مشارکت مردمی و محیط‌زیست سؤال اصلی پژوهش این است که عوامل مؤثر بر مشارکت اجتماعی شهروندان و گردشگران به منظور حفاظت از محیط‌زیست در شهرهای ساحلی کدام است؟ به عبارت دیگر، مشارکت وسیله‌ای برای دستیابی به اهداف توسعه انسانی و یک ارزش مستقل در توسعه جوامع شهری به حساب می‌آید. در اجرای هر طرح که مردم در مراحل آن مشارکت فعالانه داشته باشند؛ غالباً موفقیت حاصل می‌شود و به همین دلیل مشارکت مردم به عنوان مهم‌ترین عامل در موفقیت طرح‌ها بشمار می‌رود. (ریچارد اللمان^۱)، (۲۰۱۸) به گونه‌ای که امروزه و در زمان ما مشارکت انسانی به عنوان کلید جوامع توسعه یافته محسوب می‌شود و برنامه‌ریزی‌های شهری جدید به جای موضوعات تئوریک و نظری، بیشتر به سمت برنامه‌های مشارکتی در حال تحول می‌باشد (سامی کاشا^۲، ۲۰۱۳) به همین دلیل مشارکت مردم به عنوان مهم‌ترین عامل در موفقیت طرح‌ها به شمار می‌آید. مشکلات انسانی و زیست - محیطی شهری در ابعاد وسیع هستیم، مواردی، چون رعایت ترافیک، توجه به فضای سبز، همکاری با شهرداری‌ها در زمینه رعایت ساخت‌وسازها، جمع‌آوری زباله و مسائل عدیده دیگر، نمایانگر مشکلاتی است که امروزه با آن‌ها روبرو هستیم. در این پژوهش سعی بر این است که عوامل مشارکت اجتماعی شهروندان و گردشگران در مشارکت محیط‌زیست شهری در سطح شهر محمودآباد را شناسایی نمایم و از این طریق با معرفی این عوامل به سیاست‌گذاران و برنامه‌ریزان، به تحقق مشارکت شهروندان در بهبود محیط‌زیست شهری در شهر محمودآباد کمک کرده باشیم و همچنین با توجه به مشکلات ناشی از آثار اجتماعی زیست‌محیطی منفی در سطح شهر آن هم در شهری همانند محمودآباد شده است که تمامی این مسئله‌ها نیاز به توجه هرچه بیشتر و مشارکت اجتماعی شهروندان و گردشگران در محیط‌زیست شهری را می‌طلبد و می‌توان با مشارکت دادن بیشتر شهروندان و گردشگران در امور مربوط به محله و شهر خود از این مشکلات کاست. لذا با توجه به موارد ذکر شده بالا در این پژوهش به "ارزیابی تطبیقی کیفیت محیط‌زیست شهر محمودآباد و نقش آن در ارتقاء مشارکت اجتماعی شهروندی می‌پردازیم. از دلایل انتخاب شهر محمودآباد به این دلایل می‌باشد شهرستان محمودآباد دارای مناطق نمونه گردشگری بسیاری بوده که از جمله مناطق نمونه گردشگری در دو حوزه ساحلی و جنگلی که مورد تصویب هیئت محترم دولت در سفر ریاست محترم جمهوری قرار گرفته می‌توان به ساحل چاکسر - ساحل خشت سر -

¹ RichardEelman

² samiee kasha,

پارک جنگلی طاهباز - جنگل تشبندان - آبنندان جنگلی سوراخ مازو - جنگل های بونده - شرفتی - برنجده و کمپ نفت را نام برد. تعداد مناطق ساحلی در شهرستان که برای اجرای طرح دریا در نظر گرفته می‌شود ۱۲ منطقه می‌باشد که از امکانات اولیه شامل سرویس بهداشتی - نمازخانه - دوش آب و... برخوردارند.

این تحقیق با هدف ارائه مدل مفهومی مشارکت اجتماعی شهروندان و گردشگران به منظور حفاظت از محیط‌زیست در شهرهای ساحلی (مطالعه موردی شهر محمودآباد) انجام شده است. نتایج تحقیق نشان داد که در قسمت اول تحقیق با استفاده از پیشینه تحقیقات داخلی و خارجی و همچنین مصاحبه با ۲۹ نفر از اساتید و نخبگان دانشگاهی و مدیران اجرایی از حوزه‌های محیط‌زیست، ابخیز داری، کشاورزی، جغرافیا، گردشگری، ۴ بعد و ۲۱ گویه جمع‌آوری گردید که با نتایج تحقیق مرصوصی (۱۳۹۵)، یغفوری (۱۳۹۵)، زاهد زاهدانی و زهری بیدگلی (۱۳۹۱)، سینو^۱ (۲۰۱۸)، سانل (۲۰۱۱) همراستا می‌باشد. یکی از شرط‌های لازم در موفقیت پروژه های زیست محیطی مشارکت اجتماعی می باشد. بدین معنی که جوامع مانند شرط لازم انجام پروژه ها هستند و اجتماع باید در تمامی مراحل نظارت و ارزیابی و در نهایت انتقال مسئولیت آن به مدیریت، پروژه، یعنی شناسایی محل پروژه، طراحی و آماده سازی، اجرا، محلی، درگیر باشد. با این وجود عوامل خاصی وجود دارند که می توانند تداوم و بقای مشارکت اجتماعی را بعد از اتمام پروژه‌ها ارتقا بخشند. در مرحله دوم بعد از شناسایی عوامل مؤثر بر مشارکت اجتماعی شهروندان در حفاظت از محیط‌زیست به رتبه بندی این عوامل با استفاده از پرسشنامه محقق ساخته انجام گرفت نتایج نشان داد عوامل معاشرت بر مشارکت اجتماعی اثر دارد و در رتبه اول قرار می‌گیرد که با نتایج تحقیق تابی^۲ (۲۰۱۸)، مکنزی (۲۰۱۴)، دوچرتی^۳ (۲۰۰۱)، دهزاد رستمی (۱۳۹۶)، حسن پور، ابطحی و خمویی (۱۳۹۶)، همتی و شبیری (۱۳۹۵)، همراستا می‌باشد نتایج نشان داد عوامل آگاهی و نگرش بر مشارکت اجتماعی اثر دارد و در رتبه دوم قرار می‌گیرد تحقیقی همراستا و یا مخالف آن یافت نگردید؛ و همچنین نتایج نشان داد عوامل رفتار بر مشارکت اجتماعی اثر دارد و در رتبه سوم قرار می‌گیرد. شبیری (۱۳۹۲)، عبداللهی و صادقی (۱۳۹۱)، صالحی و قائمی اصل (۱۳۹۱)، صالحی و همتی گویمی (۱۳۹۱)، گوئرا و همکاران (۲۰۱۶) همراستا می‌باشند نتایج نشان داد عوامل اعتقادات دینی بر مشارکت اجتماعی اثر دارد و در رتبه چهارم قرار می‌گیرد. نتایجی همراستا و یا مخالف آن یافت نگردید. مقامات محلی و سازمانهای مبتنی بر اجتماعات محلی می توانند مشارکت مردمی را برانگیزند و به آنها اطمینان دهند که به نیازهای جامعه توجه و اهمیت بسیاری قائل هستند. پیش کسوتان و مقامات اجتماعی با حمایت از پروژه ها می توانند اجتماع را به مشارکت ترغیب نمایند. به علاوه آنها می توانند به عنوان واسطه میان سازمانهای مبتنی بر اجتماع محلی و دیگر سهام داران به منظور حل مناقشات و محدودیت ها عمل کنند با توجه به این نتایج پیشنهاد می گردد آموزش شهروندان در حفاظت از محیط‌زیست که رفتار بهتری از خود نشان دهند، افزایش اعتماد بین شهروندان و مسولان، با توجه به نفوذ ویژه هیاتهای مذهبی و مساجد باید توجه ویژه ای به مسائل آموزش در این اماکن داشته باشیم در تحقیقات آتی عوامل دیگر مؤثر بر مشارکت در حفاظت از محیط‌زیست شناسایی گردد.

¹ Siano

² Tabea

³ Docherty

References

- Alice (2019) Participation training for urban environment for environmental protection through online polls Cities, Volume 85, February 2019, P P 38-50
- Ahmadi, Fazlollah, Nasirian, Khadijeh and Abazari, Parvaneh. 2008. "Delphi Technique: A Tool in Research". Iranian Journal of Medical Education, 8 (1),pp 175-185[In Persian].
- Abbaszadeh, Mohammad (2008) Investigating the Factors Affecting Citizen Participation in Urban Affairs (Case Study: Isfahan City), Supervisors: Dr Rasoul Rabbani and Dr Vahid Qasemi, PhD Thesis Sociology, University of Isfahan ,[In Persian].
- Dehzadeh, Fouzieh (2017) Environmental Education Needs of Undergraduate Undergraduate Students, Master of Science Degree in Educational Planning, Faculty of Humanities, School of Humanities and Social Sciences[In Persian].
- R.Siano (2018) Citizen participation in monitoring phytoplankton seawater discolorations Marine Policy, In press, corrected proof, Available online 13 February 2018
- RichardElelman (2018)The future of citizen engagement in cities—The council of citizen engagement in sustainable urban strategies (ConCensus) Futures, Volume 101, August 2018, P P 80-91
- Rahimi Mahnaz.Hatami Nejad, Hamid (2017) Investigating the Role of Citizens' Participation in Sustainable Development. A Case Study of Tehran, First Conference of Geographical Sciences of Iran[In Persian].
- Lahijanian, Akram al-Molok and Shi Beigi, Shadi (2014) Investigating Barriers to Citizens' Social Participation in Urban Environment Using SWOT Method and Providing Appropriate Solutions for Sustainable Environmental Improvement, Environmental Science and Technology, Volume 17, Number Four, Pages 147-164 ,[In Persian].
- Khazri, Mohammad; Tarbati Moghaddam, Farhad and Nazari, Mohammad Reza2017. "Identifying the Areas of Economic Corruption in Government Bidding". Comparative Economics, Humanities and Cultural Studies Institute, 4 (2), pp. 24, 1 ,[In Persian].
- Hassanpour, Akbar Abtahi, Seyyed Amir Reza Khoomi, Farshid (2017). Identifying and Prioritizing Green Employee Educational Needs Using ANP Network Analysis Process, Journal of Environmental Education and Sustainable Development, 6 (2),Pp 9-24 ,[In Persian].
- Hemmati, Zahra; Shabiri, Seyed Mohammad. (2016) Survey of the status of environmental education in Iran and its comparison with other countries in the world. Human and Environmental Quarterly, 37, 81-61 ,[In Persian].
- Fariadi, Shahrzad et al., 2008 Strategic Expansion of Ecological Sustainability for Increasing Resilience in Urban Environment "Case Study of Districts 1 and 3 of Tehran" Article, 11 Environmental Studies, Volume 32, Issue 1, Spring 685, p. 13 ,[In Persian].
- Marshal, M.j. (2004), Citizen Participation and the neighborhood Context: A Newat theCorporoduction of Local Public Goods, Political Research Quarterly,VOL. 57,No.2,PP:231-244
- Marasouzi (2016) Comparative Assessment of Urban Environmental Quality and Its Role in Promoting Citizen Participation in Regions 2 and 22 Metropolitan Tehran. Master's Degree in Geography and Urban Planning Tendency: Geography and Urban Planning Payame Noor University of Tehran South ,[In Persian].
- Moloudi, Technical, "ISO International Environmental Management Standards 2009" Tadbir, Kayhan Institute, No. 74, August, 1997 P 15 ,[In Persian].
- Nazare, Javad and Mukhtari, Marzieh. 2009. "Factor analysis and its application in social sciences". Social Sciences, 14, pp. 36–25 ,[In Persian].
- Oh mer, M. L (2007). Citizen participation in neighbourhood organizationsin poor communities and relationship toneighbourhood and organizationalcollective efficacy, Journal of sociology and social Welfare, Vol, XXXIII,No1, pp 179-202.
- Sanel,H.2011. Demogtratic gouvance, Washington, world bankedition, Pp 423-321

- samiee kasha, seyeda soheila and Gholamreza janbaz Ghobadi (2013): The role of citizen participation in sustainable development of urban areas (case study: Qaemshahr city), international Research journal of Applied and Basic sciences, vol, 6(7): P P 910-916
- Guerra, A., Garcia, J., Lima, A., B.Barbosa, S., Luiz Heerdt, M. & Berchin, I.I. (2016). A proposal of a balanced scorecard for an environmental education program at universities. Journal of Cleaner Production, 1.
- Salehi Sadegh and Ghaemi Aslah Zahra (2012) Investigating the Role of Environmental Education in Environmental Conservation Behaviors (Case Study of High School Girls in Babol), Journal of Environmental Education and Sustainable Development 1 (3), 79-67 [In Persian].
- Ziari, Keramatollah, Nick Pay, Wahid, Hosseini, Ali, 2012 Measuring the Rate of Citizen Participation in Urban Management Based on the Model of Good Urban Governance Case Study: Shah Yasuj (, Housing Versosta Journal, No. 14-69 , [In Persian].
- Zahed Zahedani, Seyed Saeed, Zohri Bidgoli, Seyed Mohsen, 2012 Urban Management and Explaining Citizens' Social Participation in Municipalities, Urban Sociological Studies, Second Year, No. 5, pp. 72-101 , [In Persian].
- Yaghafouri, Hossein and Tahmasebi, Ghobadoo Hatami, Davood (2016) The Role of Citizen Participation in Urban Affairs and its Related Factors (Case Study: Darreh Valley), Environmental Statistics Quarterly, Volume 10, Number 39, pp. 58-29 , [In Persian].
- Yaghfouri (2016) A Study on the Role of Management and Social Capital Indicators in Improving Citizen Participation in Urban Affairs (Case Study: Parsabad City of Moghan Regional Planning Quarterly, Volume 7, Number 27, pp141-122 , [In Persian].

Presenting a Conceptual Model of Citizens' Social Participation for Environmental Protection in Coastal Cities (Case Study of MahmoudAbad)

Nasser Fatahi

Ph.D. student, Chalous Branch, Islamic Azad University, Chalous, Iran

Leila Ebrahimi Jenaei*

Assistant Professor, Department of Geography, Faculty of Persian Language and Literature, Chalous Branch, Islamic Azad University, Chalous, Iran

Ameneh Haqzad

Assistant Professor, Department of Geography, Faculty of Persian Language and Literature, Chalous Branch, Islamic Azad University, Chalous, Iran

Kia Bozorgmehr

Assistant Professor, Department of Geography, Faculty of Persian Language and Literature, Chalous Branch, Islamic Azad University, Chalous, Iran

---

Abstract

The main purpose of this study was to investigate the effect of social participation factors of citizens and tourists on environmental protection in coastal cities (case study of Mahmood Abad). The research was conducted in terms of development-practical and mixed method. The statistical population of the study consisted of faculty members in the fields of environment, watershed management, agriculture, geography, tourism, Mahmood Abad universities, managers of public organizations and private companies, employers and contractors. Data collection tools continued in the first part of the semi-structured in-person interview until reaching the theoretical saturation stage. Interviews with 29 individuals (23 males and 6 females) were identified in 4D and 21 items. The second part of the questionnaire was administered to Delphi group members (n = 8) in two stages for designing the questionnaire. In the quantitative part, a researcher-made questionnaire was distributed online among the statistical sample (n = 85) on a five-point Likert scale. Cronbach's alpha coefficients of behavior (0.769), knowledge and attitude (0.755), religious beliefs (914), and socialization (0.001) were obtained. $B = 0$ and significant coefficient $t = 13691$, meaningful relationship and first of all standard coefficient between (factors of knowledge and attitude on social participation) $\beta = 0.0302$; significant coefficient $t = 13.148$ In the second rank, the standard coefficient between (factors of behavior and social participation) $\beta = 0.325$; the coefficient of significance $t = 12.364$ This significant relationship; in the third rank and also the coefficient of standard deviation (factors of religious beliefs on social participation) 316 /. Significant Relationship Coefficient $t = 11.964$ and ranked third.

Keyword: Social participation, citizens, tourists, environment, coastal cities, Mahmoud Abad

---

---

* (Corresponding author) naser_fattahi4949@yahoo.com